

יב א ב מיי פיו מהל' גירושין הל' יב סנה עשין כ טושיע אהיפ סי' קמ ספק ט: ג ב מיי שם הל' יב: יד ד ה מיי פיע מהל' סדורות הל' ד סנה עשין פט טושיע חיימ סי' סג ספק ט: טו ר ד מיי שם טושיע סס ספק ד: טז ח ה מיי שם טושיע טס ספק ט: טז ח ה מיי שם טושיע טס ספק ט: יז י מיי שם טושיע שס ספק ט: יח כ ל מ ג מיי שם טושיע טס ספק ט: יט

רבינו הנהאל

אסף ד' דוסא תתי קא/ו, בכיורית וקבלנות, בתריווידי ד' פועל על התחנות, וכו' אמר רב הלכו כר' דוסא, ה"מ קבלנות, אכל בשכירות לא. פועל יבול לחזור [בן אפילו בחצי היום], אפוא דוד על העליונה. [ו]הא דתניא השוכר את הפועל לשעבודו חייב ליתן לו שכר, ואם קבלן הוא נותן לו קבלנות, שמעתי מיה טעמי דאנוס הא לא אנוס דוד [על התחנות], בדבר האבדו חזרו הכל. פיר' ריפא [דמילי ימא], כגון בור שאינה ניכרת מלאכתה, הא דאמר אבי ריפא, פיר' השוכר הפועל לחפור את השדה ואתא מיטרא בליה, ואתא מיטרא בליה.

מוסף תוספות

א. וא"כ אינו מפסידון בחזרתו כ"כ. ר"ס ב. שם צרכין לטרחה ולחור אחריו בעלי בתים שיכירום. מוס' ה"ל"ט. ג. ונשתתו עד שכבר השכירו כל בעלי בתים פועלים. מוס' ה"ל"ט.

הכי השתא בשלמא אי איסמך איפכא הסקנל לי גיטי ואסקך אמרה הנה לי גיטי ואמר רב נחמן כו'. כלומר ועלה שמעת לרב נחמן דלמחר מגורשת היה לך ללמוד לפי דברי שיאמר בהגעת הגט לידו או לידה ליהוי גירושין או לדאיבורא דידה סמין או לדאיבורא דידה סמין כיצד אמר רב נחמן אס משגיגע גט לידו דשליה מגורשת יש ללמוד לדאיבורא דידה סמין ולא לו האמנין ונמלכה למסרו לו צמורת שליח לקבלה כדברי האשה והצבע עלמנו גיגס ואי הוה אמר רב נחמן עלה כשיגיע גט לידה מגורשת ולא בקבלת שליח יש ללמוד לדאיבורא דידה סמין ומהימנות לי

אין להם זה ע"ז זה א"א תרעומת. קשה לריי דהא ק"ל כרי"מ דלאין דינא דגרמי בהגזל קמא (ב"ק דף ק.) א"כ אמאי לא יתן להם כפועל צטל כיון שעל ידו נצטטלו אותו היום וי"ל דמיייר שכתחור בו עוד ימלאו להשתכר^א ומכל מקום יש עליו תרעומת שעתה לא ימלאו אלא ע"י טורח^ב וכי מפלגו בסמוך צין לא הלכו החמרים להלכו ומלאו שדה לכה הוה מני לפלוגי אף צלל הלכו כלל צין יכולין עוד להשתכר צין חור^ג בו אחר שלא מלאו עוד להשתכר אלא אורחא דמילתא נקט דצבאל^ד לא שכח שימלאו עוד להשתכר ואס לא הלכו מסתמא כשצד לחזור חור מיד צעוד שימלא להשתכר: דאגר

אבל אינו דומה הבא טעון לבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל יב"א שלא התחילו במלאכה אבל התחילו במלאכה שמין להן מה שעשו כיצד קבלו קמה לקצור בשני סלעים קצרו חציה והניחו חציה בגד לארוג בשני סלעים ארגו חציו והניחו חציו שמין להן מה שעשו היה יפה ששה דיגרים נותן להן סלע או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואם [א] סלע נותן להם סלע ר' דוסא אומר ישמין להן מה שעתיד להעשות היה יפה ששה דיגרים נותן להם שקל או יגמרו מלאכתן ויטלו שני סלעים ואם [ב] סלע נותן להם סלע יבמה דברים אמורים בדבר שאין אבוד אבל בדבר האבוד שוכר עליהן או מטען כיצד מטען^א אומר להן סלע קצצתי לכם באו וטלו שתיים ועוד כמה שוכר עליהן עד ארבעים וחמשים זוזי יבמה דברים אמורים בזמן שאין שם פועלים לשכור אבל יש שם פועלים לשכור ואמר אז ושכור מאלו אין לו עליהן אלא תרעומת תני תנא קמיה דרב נותן להם שכרן משלם אמר ליה חביבי אמר אילו אנא הואי לא הוה יהיבנא להן אלא כפועל בטל ואת אמרת נותן להם שכרן משלם והא עלה קתני ליאנו דומה הבא טעון להבא ריקן עושה מלאכה ליושב ובטל לא שיימיה קמיה איכא דאמרי סיימיה קמיה והכי קאמר חביבי אמר אי הואי אנא לא הוה יהיבנא ליה כלל ואת אמרת כפועל בטל אלא קשיא הך לא קשיא^ב הא דסיירא לארעיה מדאורתא הא דלא סירא לארעיה מאורתא כי הא דאמר רבא יהאי מאן דאגר אגרי^ג לרפקא ואתא מטרא ומלייה מיא אי סירא לארעיה מאורתא פסידא

הדרי צהו לא ושכור אחרים ומיהו תרעומת איכא שיהו צריכין לחזר זה אחר פועלים וזה אחר שוכרים ותביעת ממון ליכא דהא דברים צעלמא נינהו: ד"א. דאין להם עליו ממון אס חזור הוא: בשלא הלכו. למקום המלאכה ובצקר אמר להם חוזרי ציו: צבל אס הלכו. אל המלאכה כגון אס חמרים הן ששכרן להציא לו תבואה ממוקם אס והלכו ולא מלאו או אס פועלים אס פועלים הן ששכרן לעדור שדה והלכו ומלאו שדה שהיא לכה צמים ואינה ראויה לעדור: נוסן להם שכרן. של כל היום משלם כפי הראוי להם וכדמפרש ואזיל: אל אינו דומה הנה טעון להבא ריקס. ואומדים את החמרים כמה אדם רוצה לפחות משכרו של אותה הדרך לצב ריקס מלגב טעון: עושה מלאכה ליושב ונטל ואומדין את הפועלים כמה אדם רוצה ליעול שכרו פחות ולישב צטל מלעדור כל היום וליטול כך וכך: ד"א. שלא הסחילו צמלגה. ארישא קאי. ועד השתא פריש מילי דשכירות והשתא פריש מילי דקבלנות: ד"א. דהיכא דחזרו צהן או הוא חזר אין להם אלא תרעומת צמון שלא התחילו צמלגה: אל הסחילו צמלגה. יש דין אחר צנייהם מהו הדין שמין להן מה שעשו לפי המגאי ויקבלו כפי חשבון שעשו: ארגו חליה. ומגיע לשכרן סלע לפי מנאס: היה יפה ו' דיגרים. שאס היה צב לשכור שכיר לחזיה אינו מואל צפחות מששה דיגרים ומלא נפסד צעל הצית צמה שעתיד להעשות אפי"ה אין הולכין אחר העמיד להעשות אלא שמין להן את מה שעשו לפי חשבון תנאו ונותן להם סלע דלית ליה להאי תנא הא דתנן צמניתין^א כל החוזר בו ידו על התחנות: ואס סלע. ואס אין יפה אלא סלע דנמלאין פועלין לעשות חליה השני צבלע: נוסן להן. צמה שעשו סלע ולקמן (דף טו.) פריך פשיטא: שמין להן העמיד להעשות. רבי דוסא סבירא ליה כתנא דידן דלמחר החוזר בו ידו על התחנות ויעכב שכר מה שעשו כדי לשכור פועלים ולגמור כפי מגאי הראשון: היה יפה. העמיד להעשות ו' דיגרים: חזר להן שקל. כדי שתתא נגמרת צשני סלעים: ואס סלע נוסן להם סלע. לקמן^ב פריך פשיטא: ד"א. דאין החוזר נפסד אלא לפי חשבון לר' דוסא ולרצנן מקבלין צמה שעשו: בדבר שאינו אבוד. ואע"ג דאין פועלים מצויין עכשו כדמוקי ליה צביפא שאינו מואל לשכור ימתין עד שימלא הואיל ודבר שאינו אבוד הוא: אל צבדר שהוא אבוד. אס ימתין ואינו מואל לשכור צכדי שכר פועלים אפי"ה לפי היוקר שנתתיקרו: שוכר. פועלים אחרים עליהן ציותר מנדי שכרן: או מטען. לאלו: צמה דברים אמורים. דשוכר עליהן צשאינו מואל לשכור: סני תנא. צההיא דלעיל הלכו חמרים ולא מלאו כיו: חניני אמר. דודי כיו: חייא: אי אנה הואיל. אי אנה השוכר לא הוה יהיבנא כו: והא עלה קתני. נמי דכפועל צטל הוא דשקלו: לא שיימיה קמיה. לא סיימו סוף הצרייתא לפניו: לא הוה יהיבנא כלל דמוליהו גרס ואינהו נמי הוה להו לאסקוי אדעתייהו^א שלא ימלאו שדה לכה: הא דסיירא לארעא מאורתא. [ו] והולין הפועלים שם וראוה ולא הבינו שהיא לכה או שיורדו גשמים צבילה לית להו כלל דהא חזו אינהו גופייהו ועל מנת כן נשכרו לו והרי לא יכולין ולא היה להן ליתן בצקר: לא סייריה מאורתא. עליו היה לתת צב דצבר ולהודיעם אס תמלאו שדה לכה לא אמן לכם כלום ויהיב להו כפועל צטל: פסידא

א [חוספתא ריש פ"ו], ב [לקמן ע"ת. א] סי' [ג] לחיות חריצין ואחא מטרעא שאין יוכלין לחיות, ד' צ"ל דהכי אמרה לך ועשוהו. מהר"ם, ה. גבר. ריש, ח. [צ"ל א], ט. [דף ע"ג. א] וצ"ל שמתו ט. ס"א שמת ירדו גשמים.

הגהות הגר"א

[א] [ב] נב' ואס סלע. כ"ב שקל כ"ל: [ג] שם לריפקא נדפס בגליון סי' לחיות סי'. כ"ב אל הרמב"ם מפרש להסקות פשיטה: [ד] ריש"י דיה הא דסיירא. והולין כו. כ"ב ורמב"ם מפרש שבעה ציקר בעמנו מצטרב שאו לא פשה ויהי צידו לעשות:

מוסף רש"י

בשלמא אי איתמר איפכא התקבל לי גיטי. אמרה ליה הוה אמר לצבל אסקך אמרה הנה לי גיטי ובעל אמר ליה היך כמה שאמרה, איכא למיפשט צעין מדבר צמון, דאי אמר רב נחמן עלה משגיגע גט לידו מגורשת, איכא למיפשט לדאיבורא דידה סמין ולא הימנה אלא מלה דעשה ומסריה דהיה צמורת קבלה וגיטין. אי צמי. הוה אמר רב נחמן עלה, משגיגע גט לידה מגורשת. פשטין מיה לדאיבורא דידה סמין דהכי אמרה ומסריה לידה צמורת הולכה. אלא התא. השתא דלמחר רב נחמן אינה מגורשת, לכה למיפשט דעשתא משא דסקן לדאיבורא דשליח הוה. נמי לדאיבורא דידה סמין ושיה שליח הוה נמי אשמועינן רב נחמן דשליח גופיה לאו צמורת הכי קבליה דלא יתא ליה צטיירחא דהולכה ועקריה לשליחותיה ואמר שליח לקבלה אפשי ליהוה, שליח אפי' ליהוה, הלכך אי נמי אמליך ואמטייה ויהיה לאו גיטא הוה. דמשעקרא לא קבל עליו להיות שליח לצבל להליך. (סו.)

השוכר את האומנין פרק ששי בבא מציעא

עו. עין מושפט

נר מצוה

י"א א מיי פיע מהל' שכירות הלכה ו סמג ענין טע"ט ח"מ ס"י שלג ספ"ג ז ר"ב אלפס: כאן וביניין פ"ד דף קפ"ז: כ ב מיי שם טע"ט שם ספ"ג א: בא ג ד ה מיי שם הלכה ז סמג שם טע"ט ח"מ ס"י שלג ספ"ג ח: כג ח ט טע"ט שם ספ"ג ו: כד י ב טע"ט שם ספ"ג ה: כה ל מ טע"ט שם ספ"ג ו: כו נ מיי שם הלכה ז סמג שם טע"ט ח"מ ס"י שלג ספ"ג ח: כז ט מיי שם טע"ט שם ספ"ג ט: ספ"ג ה:

מוסף תוספות

א. ועושה כל מלאכות שבשרה, ויש לו חלק בקרקע כמו בעל השדה, ומיד כשהנהגה עמו לדלות ארבעה זכה בשליש שדה. מוס' נתיבן עד: ד"ה רנה. ב. [ו]אפילו פלוגא אחת אין בעה"ב פוחת לו מחלקו כלום. מוס' הל"ש. ג. יש ספרים דגרסי ואתא מיטרא בפלגא דיומא פסידא דפועלים, פירוש חז"י יום שיש לבוא לא יתן להם אפי"פ שלא ימצאו עוד היום להשתכר [אבל]. הגהות מדכ"ט. ד. דלא שבעי הם דאין להם לידע סגנון שדהו היאך בא לשם דבא הוא לשם ע"י חריצין וזה אין להם לידע אבל הוא פושע ריש לו לידע סגנון שדהו היאך הגהר בא לשם. ר"פ. ה. לארעא מאורתא. מוס' הל"ש.

דאגרי אגורי דדוולא ואתא מטרא פסידא דפועלים. משמע הכא דהלכה כרצא דליכא מאן דפליג ותימיה דלאמר זמני שאלחו (גיתין דף עד: ועס ד"ה רנה) והוא דלאמר ליה לארסיקה כ"ע דלו תלתא וסקלי ריצעא ואת דלי ארבעה וסקול תלתא לקוף אתי מטרא אחר רב יוסף הא לא לא אכטריך דלה רבה אמר הא לא אכטריך ומפרש טעמא דרבה משום דמשמיה רחימי עליה ומוכח הסם דהלכה כרבה וי"ל דדוקא צאריס שיורד לקרקע צאריסות^א ונתן לו השלים אפילו אתי מיטרא מספק דשמא לא אתי כמו שאר ארסיי דסקלי ריצעא אפי" אתי מיטרא ולא יטריך לדלות תלתא^ב אצל הכא פועלים שאינם ארסיין אלא נותן להם שכירות על המלאכה אפי" המתילו במלאכה אין להם ליעול אלא לפי מה שעשו כיון דלא נחמי לארעא להיות צחוקת ארסיין: **ואתא מיטרא בדידה פסידא דפועלים**.^ג לפסידא דגרסי צלילא ז"ל דמיידי כסירה לארעיה דנלא סייר לא הוי פסידא דפועלים דלאמר רבא צההוא דלעיל ואכטריך הך דהכא לאשמועינן דצמי נהרא פסידא דבעה"ב^ד (א) דאע"ג דסיירו לארעא^ה דלעיל צהיהא דריפקא לא שייך לאשמועינן צחוקת נהרא דאין רגילות על ידי גידול נהר דמיתמלי ארעא מיהא שלא תהא ראייה לריפקא דשציל כך ומההוא דדוולא דהכא אפילו הוה מפליג צין סיירא ללא סיירא לא הוה שמעינן מניה סיירא דריפקא דה"א דגבי ריפקא אפילו סיירא לא הוי פסידא דפועלים דלא היה להם לידע דמיתמלי מיהא מיכ"ע ע"י מיטרא שלא יוכלו לפרוק צה אצל הוא מכיר קרקעו שהמטר מונעה מריפקא ולא היה לו צנקה להוליכן שם וע"ל דהכא גבי דוולא אפי" לא סיירא^ו הוי פסידא דפועלים ולהכי לא מפליג צה צין סיירא ללא סיירא כצאריך דהמס אי לא סיירא לא הוי פסידא דפועלים לפי שהפועלים אין להם לידע שהמטר ימנע קרקעו מריפקא אצל דוולא רוב השדות מתמלאות צהם יאוריס על ידי המטר ולא היה לו לידע יותר מפועלים ולא פשע צמה^ז שהוליס שם: **ואפסק נהרא בפלגא דיומא**. הכא נקט פלגא דיומא משום דפלגא דיומא עביד דפסיק השדות: **עביד דפסיק פסידא דבעה"ב**. גבי ואתא נהרא דלעיל לא מפליג צין רגיל למיתי ללא רגיל דסתמא עביד למיתי שלכך יש צו חריצין להוליך המים צכל השדה ולא מפליג צין צני ההוא מתא לצני מתא אחריתי דאפילו איתנהו צההוא מתא הוי פסידא דבעה"ב דאין להם לידע ענין שדהו אס צא מן הנהר למוכה אצל אס פסק הנהר יודעין כל צני העיר:

יד פוער ע"ה העליונה. כלומר אינה על התחתונה כדקאמר מה שצריך לשכור פועלין ציכר: צ

צאני ליה צין שכירות איתא להאי טעמא דעבדי הם^ח ולא עבדים לעבדים אצל צקבלנות אין זה עבד אלא לעמלו ורצי דוסא צקבלנות מיירי כדקמיני קיבלו קמה לקצור ודרכ צשכיר יוס: נומן

פסידא דפועלים. גשמים שירדו הפסק פועלים הוא דלא יהיה להו מדי דלאמר להו מוליכו גרס: לא סיירא מאורתא פסידא דבעל הבית. דלאמרי ליה מי יימר דלדעתא דההוא ארעא אגרתן: **דוולא**. להסקות שדות: **ואתא מטרא**. והסקה אמתה ואינה לריכה לדוולא: **אסא נהרא**. גלגל הנהר ועלה ונכנס צחריצין העשויין צשדה ומהן היא שמה ואינה לריכה לדוולא: **פסידא דבעל הבית**. דפועלים אין יודעין צמנהג שדהו שיהא נהר עולה להסקותו אך הוא היה יודע: **ופסיק נהרא**. צממנו משקיין: **אלנושי דמחואו**. צמחוחה שהוא עירו של רבא הו צני אס הרגילים לשאת משאות תמיד וכשיצדין צטלים קשה להן: **יד פועל על העליונה**. ואפילו הוא חוזר צו דיכול לחזור צו כדמכבד (ויקרא כה) כי עבדי הם ולא עבדים לעבדים ומהכא יליף לה^ט צפ"ק דקדושין (דף קכ"ז): **פשיטא**. דכי גמרי שני סלעים הוא דסקלי: **דאייקר עבדא**. הוקרו פועלים: **ואימרו**. לשון הפרס ומזר אחר ומתרחק מן הדבר וצלשון המקרא דומה לו כעת צממוס ממריא (איוב לג): **פייסינהו**. הרצה צמתוניס: מהו **דסימא**. כיון דיד פועל על העליונה: **פשיטא**. דאס סלע יפה מה שעשו נותן להם סלע אלא מה יתן: לא לריכא דול עבדא מעיקרא. כששכרן הו פועלין צוול: **ואגרייהו בעטי וואו**. ואלו לא רצו להשתכר כשאר פועלים הוסיפו להם וצו כשפסק להן סלע על חזיה לא היה ראוי אלא לסלע חסר דינר: **והספא אייקר עבדא**. וקס צנפסי וואו ששאר פועלים יעלו עליו סלע: מהו **דסימא**. הואיל ולרבנן יד פועל על העליונה מצי אמרי ליה כו: לא קיס לנו. לא הייתם יודעים שיהיו ראויין ליעול סלע ואני צנך היה אפשי לשכור וראיתי דבעמסם שלא תמלרו צפחות מסלע ואמרתי להוסיף וצו על שר פנולה כדי ליעול סלע להשלים רצונכם: **הספא דקיס לנו**. שהכל נוטלין סלע כרצונכם על זאת לא התניתי להוסיף: מהו **דסימא**. הואיל ואמר רבי דוסא יד פועל על התחתונה טעמיה משום דתפיס צעל הבית הו והשתא כי פייסוהו פועלין מצי אמר להו וכו': סלע נוסן להם סלע. ואס העמיד להיעשות יכול הוא לגמרו צשכירות סלע נותן להם צמה שעשו סלע: לא לריכא דול עבדא **הספא**. לכך יגמור צסלע אצל צשעת התנאי היה חזיה ראוי ליותר מסלע והן כשפסקו על כולה צ' סלעים דחוקים היו ואחילו גביה: מהו **דסימא**. הואיל ולרבי דוסא יד פועל על התחתונה נימא להו צציר וואו אמריתו לי צציר וואו שקולו והרי הכל עושים חזיה צסלע טלו אתם צמה שעשיתם סלע חסר וצו: קמ"ל דלאמרי ליה כי אמריין כך אדעתא דלא קיס כך לך נשעות צסלע וראינון שאי אפשר^י להוסיף נחריצו שריר פעולה: אי אפשר דקיס כך. אי אפשר נחריצית: שכיר יוס: שאני ליה צין שכירות איתא להאי טעמא דעבדי הם^ח ולא עבדים לעבדים אצל צקבלנות אין זה עבד אלא לעמלו ורצי דוסא צקבלנות מיירי כדקמיני קיבלו קמה לקצור ודרכ צשכיר יוס: נומן

(א) פי' שהפועלים בני אומה העיר יודעים מנהג הנהר. הרב המגיד, (ב) פי' המכרים חוברי אדמה, (ג) ז"ל מאגרייהו. יענין, (ד) צ"ק קטן: לעיל, (ה) ע"ה מוס' קדושין ת. ד"ה מה שגשג, (ו) ברש"י על היר"ף נוסף: ד"ה פסידא דפועלים. דמליהו הוא הגרס. דאביעי להו לאתנווי, (ז) ולעיל יד. וצ"ק קטן: (ח) [אפשר. רש"י: (ט) [ויקרא בה],

הגהות הב"ח

(א) ה"ה ל"ה ואתא וכו' ואע"ג דסיורי (ב) בא"י ולא פשע צמה שלא הויליכם שם: גליון הש"ס

גמ' בין שכירות לקבלנות. עיין לעיל דף קפ"ז ממ ע"ה מוס' ד"ה ה"ה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' וה"ה ל"ה ואתא [ב] שם ולסוף. גי' צשעת עשייתו הח"י:

מוסף רש"י

פועל יכול לחזור בו אפילו בהוציא היום. שאני שלג כעבד שאס צא עובד לו שכרו מכלן ואין לחזור בו וחוזר צו ע"ה י"א.

רבינו הגנאל

פסידא דפועלים. שיכול לומר בעה"ב לכו וחפרו. אבל לא הראה להם את השדה, פסידא דבעה"ב. דיכול הפועל לומר תן לי שדה אחרת ואחפר בה. וכן השוכר את הפועל לדלות לו ובא מטר, פסידא דפועלים. בא נהר, פסידא דבעה"ב. וכן השוכר את הפועל להשקות את השדה ויבש הנהר, אס לא היה דרך הנהר ליבש פסידא דפועלים, ומצי בעל הבית למימר הביאו מנהר אחר. פי"א א"ל, ויש, [ה]תפתים, העומסים על כתפיהם, [כין] שנהגו לישא המשאות אס [ב]טלון [כ]תום חושש.

